

Social Dreaming - unia hyödyntävä yhteisöllisen kuvittelun käytäntö

Mihin yhteisöllistä kuvittelukykyä tarvitaan?

Elämme monessa suhteessa muodonmuutosten kynnyksellä, emmekä voi tietää millaiseksi työyhteisömme perhe- ja sukuyhteisömme, kaupunkimme, valtiomme tai koko globaali järjestelmä on muotoutumassa. Voimme suuntautua tulevaan kuvittelemalla mahdollisia kehityskulkuja uneksimalla sitä, mitä ei vielä ole. Tätä mahdollistava, yhdessä koettu assosiatiivinen, divergentin ajattelun tila auttaa löytämään kollektiivisia voimavaroja.

Unet ovat heikkoja signaaleja yhteisöllisen todellisuuden kysymyksistä. Ne tulevat avuksemme maailman muuttumisen hahmottamisessa. Unikuvat tarjoavat ikkunan kollektiivisten ilmiöiden tunnistamiselle ja yhteisöllisen uuden kuvittelulle. Kun unia kerrotaan ja tutkitaan yhdessä, ne alkavat muodostaa kollaasia, kudelmaa, jonka kautta laajempi yhteisöllinen kuva voi avautua.

Mitä Social Dreaming on?

Social Dreaming -työtavassa joukko ihmisiä kokoontuu osallistujien näkemien unien äärelle. Ryhmän osallistujien unet ja unien herättämät assosiaatiot, mielessä virtaavat välähdykset ja kokemukset ovat työskentelyn lähtökohtana.

Social Dreaming-menetelmä pohjautuu ajatukseen siitä, että yksilön mieli kantaa kollektiivin kokemuksia, kaipuita ja kipuja sekä potentiaaleja. Eryteisesti yhteiskunnallisten murrosten aikana tämä ominaisuus on helppo tunnistaa itsessämme: kannamme huolta yhteisöihimme kuuluvien selviämisestä, koemme tarvetta suojella lähiyhteisöjamme, verkostojamme ja koko yhteiskuntamme toimintaedellytyksiä. Social Dreaming työtapaa syntyi Englannissa 1980-luvulla ja sittemmin se on levinnyt ympäri maailmaa - erityisesti organisaatiodynaamista työtä tekevien ammattilaisten toimesta. Suomessa Social Dreaming tapahtumien järjestäjänä on toiminut Metanoia Instituutti.

Social Dreearing työskentely tapahtuu kahdessa vaiheessa. Ensimmäistä vaihetta, jossa unia jaetaan vapaasti, kutsutaan matriksiksi. Se on aika ja tila unien jakamiseen. Unien annetaan puhua ja herättää esiin muissa osallistujissa omia unimuistoja ja

mielleyhtymiä, assosiaatiota. Kerrottuja unia ei pyritä palauttamaan kertojan yksilöllisiin kysymyksiin eikä siten tulkitsemaan yksilöpsykologisesti. Sen sijaan jokaista unta kohdellaan ikään kuin taideteoksena, joka voi puhutella muita ja auttaa muita tavoittamaan yhteys omaan sisäiseen kokemukseensa. Unimatriksia seuraa reflektiotyöskentely, jossa tunnustellaan kerrottujen unien välisiä yhteyksiä. Näin tuotetaan uusia ajatuksia unien muodostamasta kokonaisuudesta. Ryhmän toistuesssa jotkut teemat saattavat alkaa toistumaan tai näyttäytymään erityisellä tavalla omaa aikaamme tavoittaviksi tai tulevaan näkökulman tarjoavaksi.

Unimatriksille olosuhteita luovat tapahtuman host-roolissa toimivat. Heidän keskeisimpänä tehtävänä on unien jakamista ja mielen virtaavuutta mahdollistavan, psykologisesti turvallisen tilan luominen. He huolehtivat myös tapahtuman aikarajoista ja siitä, että osallistujat ymmärtävät riittävän samansuuntaisesti työskentelyn tarkoituksen, pyrkimyksen tutkia sosiaalista todellisuutta unien inspiroimana. Yhden session kesto on yleensä noin kaksi tuntia.

Miten unet kytkeytyvät uudistuvaan työelämään?

Elämme murrosaikaa, jota luonnehtivat samanaikaisten, toisiinsa kietoutuneiden, vaikeasti ratkaistavien ja hahmotettavienkin ongelmien vyyhdet. Tätä aikaa voi sanoittaa monin tavoin: ilmastokriisi, humanismin kriisi, multikriisien aika, kulttuurimurros. Elämme käännekohtia, joissa meillä on raskaat paineet ja suuret mahdollisuudet kuvitella olemisemme perussuhteet uudelleen. Näihin kuuluvat kulttuurin ja luonnon, inhimillisen ja ei-inhimillisen, yksilön ja yhteisön väliset suhteet.

Modernin ajan työelämä kantaa historiassaan ja rakenteissaan korostunutta jakoa luonnon ja yhteiskunnan välillä. Kuitenkin työ, kuten kaikki, mitä ihmiset tekevät, on osa sekä kulttuuria että luontoa. Social Dreamingissä voimme kuvitella ihmisten, asioiden ja olentojen välisiä monimuotoisia suhteita, joissa ihminen ei automaattisesti ole tarinan keskiössä. Unet vapauttavat asiat ahtaista kategorioistaan yllättäviin yhteyksiin, missä eloton ja elollinen maailma vuorovaikuttavat keskenään.

Rajojen käsittäminen ja eläminen uusin tavoin, 'suhteisuutemme' ymmärtäminen rikkaammin on merkittävää regeneratiivisen, uudistavan työelämäajattelun kehittymisen kannalta. Maailman hahmottaminen totuttua laajemmin symbioottisena ja vastavuoroisena mahdollistaa työn kysymysten kytkemisen laajempaan elämän verkkoon.

Unien ekologiassa meillä on mahdollisuus saada kosketusta posthumanismin esittämiin kysymyksiin inhimillisen ja ei-inhimillisen välisistä rajoista, eronteon luonteesta ja dikotomioiden purkamisesta. Eettiset kysymykset ovat keskeisesti rajan määrittelyn kysymyksiä. Rajojen muotoutuessa uudelleen eettiset kysymykset valottuvat uusin tavoin.

Millaista on ekologisessa siirtymässä elävän ajan työelämä? Millaista postfossiilin tulevaisuuden työelämää voimme yhdessä kuvitellen rakentaa? Miten inhimillistä ja ei-inhimillistä luontoa kunnioittava työ voisi kukoistaa?

Posthumanistisessa ajattelussa toimijuutta on ihmisen ohella myös muilla eläimillä ja materiaalilla, jonka toimijuus syntyy dynaamisessa suhteessa elollisen kanssa. Jos huomioimme myös toisenlaista, ei-inhimillistä toimijuutta, miten se heijastuu ajatuksiimme työstä ja organisoitumisesta? Unien ja niiden virittämien assosiaatioiden kautta voimme leikkiä näillä kysymyksillä.

Itseohjautuvuuden teemaan kuljemme, kun yhdessä ihmettelemme, mistä ja miten unet syntyvät. Työskentelytapana Social Dreaming on myös yhteisohjautuvuuden kokemista ja harjoittelua, mikä voidaan ottaa yhteisen reflektion kohteeksi.

Social Dreaming -työskentelyssä unien divergentti, mahdollisuuksia avaava maailma vapauttaa ajatteluamme ohi arjen tuttujen luokittelujen. Kytkemällä työskentelyä uudistuvaan organisaatioajatteluun ja ekologiaan luomme polkuja syväkestävään työelämään.

Workshop-sarja 2025

Toteutamme vuoden 2024 lopusta alkaen viiden Social Dreaming tapahtuman kokonaisuuden. Toteutustapana etätyöskentely + optio internaattitapaamisesta.

Osallistuminen edellyttää uteliaisuutta niin omaan mieleen kuin ympäröivään maailmaan sekä halua tarkastella unien moniulotteista, arvoituksellista maailmaa avoimella otteella.

Osallistuminen ei edellytä aikaisempaa kokemusta menetelmästä eikä välitöntä omien unien muistamista. Omia unia voi kuitenkin houkutella esiin prosessin kuluessa oman unipäiväkirjan avulla.

Metanoia Instituutin ohjaajat

Risto Puutio:

Olen tutustunut Social Dreamingiin jo 2000-luvun alussa ja työtapa on kiehtonut minua siitä alkaen. Kouluttautuessani organisaatioanalytikoksi (2010-16) unien yhteisöllinen tarkastelu oli olennainen osa prosessia. Sen aikana ja sen jälkeen olen toteuttanut yhdessä Rauno Lehtosen kanssa useita Social Dreaming -seminaareja Suomessa, workshoppeja ja yksittäisiä tapahtumia mm. osana taidemuseoiden yleisötoimintaa. Kouluttauduin Social Dreaming -ohjaajaksi Italiassa 2020-2022. Olen jäsenenä kansainvälisessä Social Dreaming -verkostossa.

Helena Ihala:

Lähestymistapani Social Dreaming -työskentelyyn ammentaa jungilaisesta analyyttisestä psykologiasta, joka tuo esiin unien kompensatorisen, huomiotta tai varjoon jääneitä puoliamme ilmentävän, päivätietoisuuttamme täydentävän tehtävän. Lähestyn unia myös dialektisen dramaturgian kautta, episodeina, jotka rinnakkain asettuneina pääsevät luovaan, jännitteistä ammentavaan vuorovaikutukseen. Social Dreaming -työpajoihin olen osallistunut Suomessa ja ulkomailla toistakymmentä vuotta osallistujan ja vetäjän rooleissa.

Rauno Lehtonen:

Olen aloittanut tutustumiseni Social Dreaming -työskentelyyn vuosituhaten vaihteessa. Erityisesti minua kiinnostaa yhteisöllinen työskentely ja sen sisältöjen kytkeytyminen yhteiskunnalliseen ja maailmanpoliittiseen tilanteeseen, sekä monella tavalla yllätykselliset sisällöt. Riston kanssa olemme toteuttaneet useita erilaisia tapahtumia ja prosesseja tätä metodia käyttäen. Olin myös mukana Italiassa toteutetussa Social Dreaming -ohjaajakoulutuksessa ja olen jäsenenä kansainvälisessä verkostossa. Omissa töissäni olen soveltanut SD-metodia esim. osana työnohjausprosessia.